

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 sierpnia 2022 r. znak (...) - ZS.GO.69.2022 Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił R. K. prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku w dniu 1 czerwca 2022 r., albowiem zdaniem organu rentowego zdarzenie to nie nosi znamion wypadku przy pracy rolniczej ze względu na brak związku z prowadzeniem działalności rolniczej albo z wykonywaniem tych czynności.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony R. K. podnosząc, że porcjowanie półtuszy, podczas którego doszło do uszkodzenia jego palca wskazującego lewej ręki, było wykonywane w związku z prowadzeniem działalności rolniczej. Wskazał także, że odbył szkolenie przeprowadzone przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w C. w zakresie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z uzasadnieniem analogicznym jak w decyzji. Nadto wskazał, że szkolenie przeprowadzone przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w C. w zakresie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania uprawniało odwołującego się do przeprowadzania uboju zwierząt poza rzeźnię, ale na użytek własny. Zdarzenie z dnia 1 czerwca 2022 r. związane było natomiast z czynnościami polegającymi na porcjowaniu rozmrożonej uprzednio tuszy wieprzowej. Ubezpieczony nie dokonywał uboju zwierząt, a jedynie wykonywał czynności związane z dalszą obróbką mięsa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. K. prowadzi samodzielnie gospodarstwo rolne o powierzchni 5 hektarów, które znajduje się w miejscowości R.. Na terenie gospodarstwa jest prowadzona działalność produkcyjna w oparciu o uprawę czy też hodowlę zwierząt jedynie na własne potrzeby rolnika. Na terenie gospodarstwa znajduje się budynek gospodarczy.

R. K. odbył szkolenie przeprowadzone przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w C. w zakresie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania, dotyczących tych gatunków, których ubój na użytek własny jest dopuszczalny. Szkolenie uprawniało do przeprowadzania uboju zwierząt poza rzeźnię na użytek własny (będąc właścicielem tego zwierzęcia).

R. K. jest objęty rolniczym ubezpieczeniem społecznym od dnia 5 października 2004 r.

W dniu 1 czerwca 2022 r. R. K. około godziny 13:30 porcjował półtuszę wieprzową, która została wcześniej rozmrożona. Mięso pochodziło z gospodarstwa (...). W trakcie pracy, nóż trzymany przez rolnika w prawej dłoni ześlizgnął się, co doprowadziło do przecięcia palca wskazującego lewej ręki, którą R. K. przytrzymywał mięso. Z uwagi na ból i opuchliznę R. K. zgłosił się do lekarza rodzinnego w Przychodni w C., który skierował go do Poradni Chirurgicznej, gdzie stwierdzono uszkodzenie ścięgien palca wskazującego.

Dowód:

- zgłoszenie wypadku k. 3 akt wypadkowych,
- potwierdzenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu k. 4 akt wypadkowych,
- protokół powypadkowy – 6-7 k. akt wypadkowych,
- protokół przesłuchania poszkodowanego k. 9 akt wypadkowych,
- protokół oględzin i przedmiotów związanych z wypadkiem – k. 14 akt wypadkowych,
- przesłuchanie odwołującego R. K. k. 33 akt sprawy,
- zaświadczenie o odbyciu szkolenia k. 5 akt sprawy,

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było prawo ubezpieczonego R. K. do odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej w związku ze zdarzeniem z dnia 1 czerwca 2022 r.

Kwestię rodzajów świadczeń z tytułu wypadków przy pracy rolniczej oraz warunki nabywania prawa do tych świadczeń reguluje ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst – Dz. U. z 2022 r., poz. 933 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 10 tejże ustawy, jednorazowe odszkodowanie przysługuje ubezpieczonemu, który doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej, osobie najbliższej ubezpieczonemu rolnikowi, nie podlegającej ubezpieczeniu, jeżeli doznała ona takiego uszczerbku wskutek wypadku przy pracy rolniczej, któremu uległa pomagając ubezpieczonemu rolnikowi, nie będąc jego pracownikiem, w pracach związanych z prowadzeniem działalności rolniczej. Przesłanką uzyskania prawa do jednorazowego odszkodowania przez ubezpieczonego rolnika jest więc doznanie przez ubezpieczonego stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy rolniczej.

Definicję wypadku przy pracy rolniczej zawiera art. 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Zgodnie z tym przepisem za wypadek przy pracy rolniczej uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej albo pozostających w związku z wykonywaniem tych czynności:

- 1) na terenie gospodarstwa rolnego, które ubezpieczony prowadzi lub w którym stale pracuje, albo na terenie gospodarstwa domowego bezpośrednio związanego z tym gospodarstwem rolnym lub
- 2) w drodze ubezpieczonego z mieszkania do gospodarstwa rolnego, o którym mowa w pkt 1, albo w drodze powrotnej, lub
- 3) podczas wykonywania poza terenem gospodarstwa rolnego, o którym mowa w pkt 1, zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej albo w związku z wykonywaniem tych czynności, lub
- 4) w drodze do miejsca wykonywania czynności, o których mowa w pkt 3, albo w drodze powrotnej.

Oznacza to, że jako wypadek przy pracy rolniczej może być kwalifikowane zdarzenie, do którego doszło na terenie gospodarstwa domowego ubezpieczonego rolnika (pkt 1), jednakże gospodarstwo to musi być bezpośrednio związane z gospodarstwem rolnym, nadto czynności, w trakcie których doszło do zdarzenia muszą mieć związek z prowadzeniem działalności rolniczej albo chociażby pozostawać w związku z tymi czynnościami.

Fakt podlegania R. K. rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie był kwestionowany. Tym samym Sąd nie czynił dodatkowych ustaleń w tym zakresie.

Również stan faktyczny w przedmiotowej sprawie był między stronami niesporny. Wobec powyższego Sąd przyjął zeznania odwołującego się za miarodajne dla ustalenia stanu faktycznego. Zeznania te nie budzą wątpliwości Sądu co do ich zgodności z prawdą. Ponieważ nie były podważane przez stronę przeciwną, Sąd nie miał żadnych podstaw, by odmówić im wiarygodności.

Sąd uznał również za wiarygodne dowody z dokumentów zgromadzonych w przedmiotowej sprawie. Nie budziły one zastrzeżeń Sądu co do ich autentyczności czy rzetelności i nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Stąd też obok osobowych stały się miarodajnymi dla ustaleń faktycznych źródłami dowodowymi.

Wobec niesporności stanu faktycznego, rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy sprowadzało się do rozstrzygnięcia sporu prawnego między stronami postępowania, polegającego na odmiennej interpretacji przepisów prawa

definiujących wypadek przy pracy rolniczej, a także ustalenia, czy zdarzenie z dnia 1 czerwca 2022 r. wypełnia definicję takiego wypadku. Kwestią sporną pozostawało między stronami to, czy zdarzenie z dnia 1 czerwca 2022 r. można było uznać za mające związek z pracą rolniczą, w konsekwencji, czy odpowiada ono któremuś z przypadków określonych w punktach od 1 do 4 art. 11 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Organ rentowy nie zaprzeczał, że do zdarzenia w dniu 1 czerwca 2022 r. doszło w okolicznościach przez ubezpieczonego przedstawionych. Wskazywał jednak na brak związku wykonywanych przez ubezpieczonego w chwili zdarzenia czynności z pracą rolniczą.

Postępowanie dowodowe w sposób jednoznaczny wykazało, że do zdarzenia w udziale ubezpieczonego R. K. doszło w trakcie porcjowania uprzednio rozmrożonej półtuszy wieprzowej na użytek własny. Tymczasem ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników dla uznania zdarzenia za wypadek przy pracy rolniczej wymaga, aby zaistniało ono podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej albo pozostających w związku z wykonywaniem tych czynności, niezależnie od miejsca zdarzenia na terenie gospodarstwa.

Rozstrzygnięcie sporu sprowadzało się zatem do ustalenia, czy do zdarzenia wypadkowego doszło podczas wykonywania czynności w ramach prowadzenia działalności rolniczej. Bowiem zdarzenie mające związek z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, lecz bez związku z pracą rolniczą (np. przy robieniu przetworów do użytku domowego), nie jest wypadkiem w rozumieniu art. 11 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 pkt 1, 3 i 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Czynności związane wyłącznie z prowadzeniem gospodarstwa domowego przez rolnika lub domownika nie są czynnościami przy pracy rolniczej ergo zdarzenie mające związek z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, lecz bez związku z pracą rolniczą nie jest wypadkiem chronionym w art. 11 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 pkt 1, 3 i 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Choć notoryjnie wszystkie wypadki powstałe na terenie gospodarstwa rolnego są wypadkami przy pracy rolniczej, gdyż w zdecydowanej liczniejszej sytuacji powstają one w związku z taką pracą, to stwierdzenie to może zostać obalone przez wykazanie, że w konkretnej sytuacji wypadek zaistniał na terenie gospodarstwa nie pozostaje w związku z pracą rolniczą. Dzieje się tak wtedy, gdy zdarzenie ma związek z prowadzeniem gospodarstwa rolnego (domowego) a nie ma związku z prowadzeniem produkcji rolnej (zob. Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 lutego 2019 r., I UK 436/17).

Ubezpieczony R. K. jednoznacznie wskazał, że w momencie zdarzenia dokonywał obróbki mięsa na użytek własny. Na terenie gospodarstwa ubezpieczonego prowadzona jest hodowla zwierząt jedynie na własne potrzeby. Ponadto ubezpieczony odbył szkolenie przeprowadzone przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w C. w zakresie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania, dotyczących tych gatunków, których ubój na użytek własny jest dopuszczalny.

W ocenie Sądu za pracę rolniczą nie może być uznane zdarzenie, jakiemu uległ ubezpieczony podczas porcjowania mięsa na własny użytek, nie są to zwykle czynności związane z prowadzeniem działalności rolniczej. Zgodnie z aktualnie obowiązującym brzmieniem przepisu art. 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie jest wystarczający do uznania zdarzenia za wypadek przy pracy rolniczej sam fakt zaistnienia wypadku na terenie gospodarstwa domowego bezpośrednio związanego z gospodarstwem rolnym. Zmieniając treść wskazanego przepisu z dniem 2 maja 2004 r. ustawodawca wprowadził obok związku miejscowego, czasowego i przyczynowego również związek funkcjonalny wypadku z działalnością rolniczą lub czynnościami pozostającymi z nią w związku, również w odniesieniu do zdarzeń mających miejsce na terenie gospodarstwa domowego rolnika.

W opinii Sądu porcjowania przez ubezpieczonego mięsa na użytek własny w żaden sposób nie można zakwalifikować jako czynności związanej z działalnością rolniczą, w szczególności produkcyjną, nastawioną na zysk. Widoczny jest całkowity brak związku czynności ubezpieczonego z prowadzoną działalnością, zwłaszcza związku funkcjonalnego, który został przez ustawodawcę potraktowany priorytetowo w treści przepisu art. 11 ustawy. Na konieczność zaistnienia takowego związku wskazywał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 stycznia 2001 r. wydanym w sprawie II UKN 176/00 (opublikowanym w OSNP 2002/17/416) formułując tezę, że „wypadkiem przy pracy rolniczej jest zdarzenie nagłe, wywołane przyczyną zewnętrzną, pozostające w związku z wykonywaniem czynności, które służą prowadzeniu działalności rolniczej lub pozostają w czasowym, przyczynowym lub funkcjonalnym związku z jej wykonywaniem, także poza terenem gospodarstwa rolnego (art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o

ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.)”. W uzasadnieniu tej tezy Sąd Najwyższy przyjął m.in., że zwrot ustawowy „przy pracy rolniczej” jest definiowany przez czasowy, miejscowy, ale przede wszystkim funkcjonalny (celowy) związek zdarzeń z działalnością rolniczą. Podobnie wypowiedział się również w wyroku z dnia 6 sierpnia 1998 r. w sprawie II UKN 14/98 opublikowanym w OSNP 1999/15/499.

Wobec powyższego, ze względu na brak związku miejscowego i funkcjonalnego z gospodarstwem rolnym i prowadzoną działalnością rolniczą, zdarzenia z dnia 1 czerwca 2022 r., w wyniku którego ubezpieczony doznał urazu palca, nie sposób uznać za wypadek przy pracy rolniczej. W konsekwencji ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do odszkodowania określonego w art. 10 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, co jest zgodne z treścią zaskarżonej decyzji. Stąd też, Sąd uznał decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 4 sierpnia 2022 r. znak (...) - ZS.GO.69.2022 za prawidłową i – w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. – oddalił odwołanie.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)